

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.015.03.2016
P/16/037

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/037 – Organizacja i przygotowanie do działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi.
Kontroler	Kontrolę przeprowadziła, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ , Emilia Wyciszkiewicz - główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/65/2016 z dnia 30 sierpnia 2016 r. (Dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi, zwana dalej „KW PSP” lub „Komenda”, ul. Wólczańska 111/113, 90-521 Łódź, regon 470063835.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Łódzki Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi (dalej „Komendant Wojewódzki”), od 4 marca 2016 r. st. bryg. Jarosław Wlazłowski. Do 3 marca 2016 r. Komendantem Wojewódzkim był st. bryg. Andrzej Witkowski. (Dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena i jej uzasadnienie

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia² działania Komendanta Wojewódzkiego na rzecz organizacji prowadzenia działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych.

Ustalone dla jednostek ochrony przeciwpożarowej województwa łódzkiego zasady organizacji i prowadzenia działań ratowniczych były spójne i pozwalały na sprawne prowadzenie akcji na autostradach i drogach ekspresowych.

Organizacja wymiany informacji i koordynacji działań ratowniczych pomiędzy poszczególnymi służbami, umożliwiała efektywną współpracę. W kontrolowanym okresie współpraca ta przebiegała na terenie województwa łódzkiego prawidłowo.

Wyposażenie jednostek PSP w pojazdy i sprzęt oraz przygotowanie funkcjonariuszy do działań ratowniczych (w tym grup specjalistycznych), zapewniało utrzymanie deklarowanych poziomów gotowości operacyjnej. Strażacy ukończyli wymagane szkolenia podstawowe i uzupełniające, a także szkolenie doskonalące z zakresu współdziałania z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym. Komendanci powiatowi/miejscy PSP z terenu województwa łódzkiego nie zdołali jednak zatrudnić wystarczającej liczby zawodowych ratowników medycznych³, którzy do końca 2015 r. mieli zastąpić młodszych instruktorów ratownictwa medycznego. Celem minimalizacji negatywnych skutków powyższych braków, w województwie łódzkim podjęto decyzję o kontynuacji doskonalenia zawodowego strażaków posiadających tytuł ratownika.

W ramach prowadzonych przez Komendanta Wojewódzkiego inspekcji i kontroli weryfikowano prawidłowość przygotowania do prowadzenia przez jednostki PSP działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych.

Stwierdzona nieprawidłowość, polegająca na zatwierdzaniu niewłaściwie sporządzonych informacji ze zdarzenia⁴, miała charakter formalny i została usunięta w trakcie kontroli.

¹ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677), dalej „ustawa o Najwyższej Izbie Kontroli”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Zatrudniono 83% wymaganej liczby ratowników medycznych.

⁴ W informacjach nie podawano w określonej pozycji danych dotyczących numeru i piktetu drogi.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja i prowadzenie działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych przez jednostki ksrg.

1.1. Stan organizacyjny ksrg na terenie województwa łódzkiego.

▪ Stan organizacyjny i liczebny ksrg

Na terenie województwa łódzkiego funkcjonowało na dzień 30 czerwca 2016 r. 381 jednostek włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (ksrg), w tym 22 powiatowe i miejskie komendy Państwowej Straży Pożarnej (MP/KM PSP), 324 jednostki ochotniczej straży pożarnej (OSP) i 34 jednostki ratowniczo-gaśnicze (JRG). Liczba OSP w poszczególnych powiatach wynosiła od jednej do 24.

W dniu 7 kwietnia 2015 r. Komendant Wojewódzki zawarł z prywatną firmą⁵ umowę w sprawie dobrowolnego współdziałania w akcjach ratowniczych na obszarze województwa łódzkiego, na udostępnienie obsługi i sprzętu specjalistycznego do prowadzenia działań z zakresu ratownictwa technicznego. Wskutek zawarcia umowy firma ta stała się podmiotem ksrg.

W ocenie Komendanta Wojewódzkiego ówczesna liczba podmiotów włączonych do ksrg była optymalna⁶. Jednak analizując wzmożone występowanie zdarzeń innych niż pożar, należało wziąć pod uwagę, że w 2017 r. pojawią się kolejne potrzeby w zakresie włączania nowych podmiotów do ksrg.

(Dowód: akta kontroli str. 5-19, 1238, 1241-1243)

▪ Odwody operacyjne

W kontrolowanym okresie odwód operacyjny Komendanta Wojewódzkiego, w skład którego włączono wyznaczoną część sił i środków ksrg województwa łódzkiego, funkcjonował na podstawie rozkazów Komendanta Wojewódzkiego nr 27/2014 z dnia 30 grudnia 2014 r. oraz nr 20/2015 z 26 maja 2015 r. Odwód zorganizowany został jako Łódzka Brygada Odwodowa, grupująca siły i środki oddziałów i pododdziałów z terenu województwa. Na podstawie odrębnych decyzji Komendanta Głównego PSP oddziały i pododdziały Brygady stanowiły siły i środki centralnego odwodu operacyjnego, które mogły być dysponowane do działań ratowniczych na terenie całego kraju. Do zadań Brygady należało m.in. usuwanie skutków miejscowych zagrożeń o dużych rozmiarach oraz wymagających specjalistycznych umiejętności i wyposażenia.

(Dowód: akta kontroli str. 20-36)

▪ Specjalistyczne grupy ratownicze

W skład Łódzkiej Brygady Odwodowej włączono specjalistyczne siły i środki niezbędne do prowadzenia działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych, w tym:

- Specjalistyczną Grupę Ratownictwa Technicznego („SGRT”) Łódź (poziomy gotowości A i B),
- dwie Specjalistyczne Grupy Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego („SGRCh”): Łódź (A, B i C) oraz Piotrków (B)⁷.

(Dowód: akta kontroli str. 20-47)

Zasięg obszarów chronionych dla SGRT i SGRCh ustalono w 2013 r., a następnie zaktualizowano w maju 2016 r. W wyniku aktualizacji z obszaru chronionego SGRCh wyłączono powiat wrocławski. Obszar chroniony SGRT pozostał niezmienny.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2016 r. zasięg obszarów chronionych ww. SGR obejmował teren województwa łódzkiego bez powiatów m.in. wieluńskiego

⁵ „Pomoc Drogowa i Parking Strzeżony – Przemysław Boczkiewicz”.

⁶ Uwzględniając zainicjowany proces włączenia jednostek OSP na czas określony do ksrg w ramach tury październikowej.

⁷ Poziom gotowości operacyjnej poszczególnych specjalistycznych grup ratunkowych („SGR”) został określony rozkazem nr 3 Komendanta Głównego PSP z dnia 4 lutego 2013 r. w sprawie organizacji centralnego odwodu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego ze zm.

i wieruszowskiego⁸, przez które przebiegała S8, oraz powiat gostyński (woj. mazowieckie)⁹, przez który przebiegała A1. Powiaty wieluński i wieruszowski zostały wyłączone z zasięgu obszarów chronionych jednostek z województwa łódzkiego z uwagi na przekroczenia dopuszczalnych czasów osiągnięcia gotowości operacyjnej określonych przez Komendanta Głównego PSP w „Zasadach organizacji ratownictwa technicznego/chemicznego w ksrg” z 2013 r.

Granice obszarów chronionych wyznaczone zostały w sposób optymalny. Wyniki analizy sieciowej¹⁰ potwierdziły zdolność do podjęcia działań ratowniczych przez SGRT na obszarach chronionych w czasie określonym w ww. zasadach (w zależności od poziomu zagrożenia i gotowości operacyjnej do 105-270 minut). Dla SGRCh (poziom A i C) czas ten także mieścił się w wyznaczonych granicach (do 60-150 minut). SGRCh (poziom B) była zdolna do podjęcia działań na autostradzie przebiegającej przez powiaty kutnowski i łowicki w czasie powyżej 60 minut, tj. przekraczającym maksymalny dopuszczalny czas określony przez Komendanta Głównego PSP w „Zasadach organizacji ratownictwa chemicznego”¹¹. Część tych powiatów znalazła się w obszarach tak zwanych „białych plam” - miejsc, w których nie było możliwości realizacji zadań w zakresie specjalistycznym w wyznaczonym czasie. W związku z powyższym, w ramach ustaleń dokonanych pomiędzy komendantami wojewódzkimi PSP, zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP, powiaty te znalazły się w zasięgu obszarów chronionych grupy z województwa łódzkiego.

(Dowód: akta kontroli str. 48- 119, 1353-1361)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Komendy w ww. zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Organizacja i realizacja działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych.

Opis stanu
faktycznego

▪ Analizy zabezpieczenia operacyjnego i zagrożeń województwa łódzkiego oraz wnioski z tych analiz

W Komendzie jeden raz na pół roku aktualizowano i przekazywano do Komendy Głównej PSP katalog zagrożeń oraz „Analizy zagrożeń mogących wystąpić na terenie województwa łódzkiego”. Oceny te sporządzono zgodnie z zasadami określonymi w § 8 ust. 2 oraz w załączniku nr 1 pkt b do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹². Mapa fizyczna z zaznaczonymi obiektami i terenami ważnymi z punktu widzenia systemu ratowniczego na obszarze województwa opracowana była wyłącznie w wersji elektronicznej i udostępniona w ramach systemu ABAKUS MAPY oraz ARCGIS online wszystkim podległym stanowiskom kierowania (SK) na poziomie powiatowym i miejskim. Druk map fizycznych zastąpiono aktywnymi wyświetlaczami LCD, znajdującymi się w poszczególnych SK.

(Dowód: akta kontroli str. 151-209, 522-561, 1238, 1243-1244)

W odniesieniu do transportu drogowego w analizach wskazywano na zagrożenie dotyczące przewozu materiałów niebezpiecznych. Za szczególnie zagrożone trasy uznano A1 i A2 oraz S8 i S14. We wnioskach z analiz wskazano m.in., że na terenie miast brak jest parkingów dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne.

⁸ Bez powiatu wieluńskiego – dla SGRT i SGRCh poziom gotowości B, bez powiatu wieruszowskiego – dla SGRT i SGRCh poziom A, B, C.

⁹ Dla SGRT i SGRCh poziom A i C.

¹⁰ Analiza uwzględniała rozmieszczenie wszystkich SGR na terenie Polski.

¹¹ Na 17 km autostrady korzystniejszy czas dojazdu osiągała SGRCh z terenu województwa sąsiedniego. Uwzględniając czas przekazania zdarzenia innej SGR, znajomość własnego terenu działania oraz konieczność określania obszarów chronionych do granic administracyjnych powiatów, podjęto decyzję o pozostawieniu tego terenu w obszarze chronionym SGRCh Łódź.

¹²Dz. U. z 2011 r. Nr 46, poz. 239, dalej „rozporządzenie w sprawie organizacji ksrg”.

Dwadzieścia istniejących parkingów wybudowano jako infrastrukturę A1 i A2 oraz S8. Wskazując sposób wykorzystania sformułowanych wniosków Komendant Wojewódzki podał, że powyższe informacje znajdowały się w katalogu zagrożeń, dzięki któremu obsada SK miała do nich bezpośredni i ciągły dostęp. Podstawą skuteczności prowadzenia działań jest wiedza na temat posiadanych możliwości technicznych w zakresie prowadzenia skutecznych działań ratowniczo-gaśniczych. Wiedza składowana w systemie (MPI) umożliwia w łatwy sposób wskazanie kierującemu działaniem ratowniczym istotnych danych m.in. w zakresie parkingów, obciążenia dróg w czasie rzeczywistym czy innych skatalogowanych informacji.

(Dowód: akta kontroli str. 162-165, 169, 174-180, 191-194, 198, 203-209, 1238, 1245) „Analiza zabezpieczenia operacyjnego województwa /.../” została opracowana z uwzględnieniem wymogów określonych w § 8 ust. 4 i § 10 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrg. Wskazano w niej m.in. rozmieszczenie sił i środków podmiotów ratowniczych, wykazy obszarów dla których prawdopodobny czas przybycia do zdarzenia pierwszych i kolejnych sił i środków podmiotów ratowniczych wynosi odpowiednio do ośmiu i do 15 minut¹³, a także najbardziej prawdopodobny czas przybycia SGR. Uwzględniając potencjalny stopień zagrożenia oraz statystyczny poziom interwencji, wypadkowy stopień zagrożenia dla terenów, przez które przebiegają autostrady i drogi ekspresowe określono dla ratownictwa technicznego głównie jako średni, a dla ratownictwa chemiczno-ekologicznego jako niski lub średni.

Według analizy najbardziej prawdopodobny czas dojazdu SGRT i SGCh na tereny, przez które przebiegają A1, A2, S8 i S14 nie przekroczy 90 minut, z wyjątkiem odcinka S8 w obszarze powiatów wieluńskiego i wieruszowskiego (powiaty te znalazły się w zasięgu obszarów chronionych SGR z sąsiednich województw).

(Dowód: akta kontroli str. 210-271, 1249-1306)

Na podstawie danych KP/KM PSP w analizach wymieniono miejsca, obiekty i tereny o utrudnionych warunkach prowadzenia działań ratowniczych i niskim poziomie zabezpieczenia operacyjnego. Wyjaśniając powody, dla których wśród wskazanych obiektów nie wymieniono autostrad i dróg ekspresowych (na trasach mogą wystąpić np. utrudnienia związane z demontażem barier ochronnych, zatorami, korkami) Komendant Wojewódzki podał m.in., iż nie jest wskazane określanie oraz analizowanie sytuacji incydentalnych, które nie mają wpływu na zmianę całej strategii związanej z efektywnym dysponowaniem zasobów ratowniczych. Analizy wykorzystuje się jako dokumenty pomocnicze w celach planistycznych w skali makro - dla całego województwa i poszczególnych powiatów.

(Dowód: akta kontroli str. 254-271, 1239, 1245-1246)

Wnioski z analiz corocznie były przekazywane Wojewodzie Łódzkiemu, Komendantowi Głównemu PSP oraz innym podmiotom rządowym i samorządowym w trakcie m.in. posiedzeń Zespołu Zarządzania Kryzysowego u Wojewody Łódzkiego, narad rocznych, organizowanych przez Komendanta Wojewódzkiego, podsumowania stanu bezpieczeństwa na posiedzeniach Sejmiku Województwa Łódzkiego. Na posiedzeniach tych każdorazowo przekazywane były informacje dotyczące funkcjonowania ksrg, bezpieczeństwa publicznego, jak i potrzeb w zakresie sprzętowym. Na podstawie wniosków występowano o dofinansowanie w zakresie doposażenia ksrg w sprzęt.

(Dowód: akta kontroli str. 270)

▪ Analiza gotowości operacyjnej

Opracowana przez Komendę „Analiza gotowości operacyjnej” sporządzona została zgodnie z § 42 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrg. Wskazano w niej m.in.: czasy dysponowania do działań ratowniczych oraz obszary chronione zespołów ratowniczych, wymagane dane dotyczące sprzętu ratowniczego i sprzętu ochrony

¹³ Dane te wskazano zarówno dla JRG jak i OSP włączonych do ksrg. Rozmieszczenie jednostek OSP umożliwia dojazd do zdarzeń w czasie do 15 minut na całej powierzchni województwa.

osobistej, liczbę ratowników wyszkolonych w poszczególnych dziedzinach ratownictwa.

(Dowód: akta kontroli str. 272-288, 1249-1306)

Obszary chronione dla JRG KP/KM PSP wyznaczone zostały przez KP/KM PSP w oparciu o decyzje Komendanta Wojewódzkiego z 29 kwietnia 2010 r. i 22 kwietnia 2016 r. (aktualizacja). KP/KM PSP w ramach zawartych porozumień obejmowały ochroną obszary wykraczające poza zakres własnego powiatu. W wyniku aktualizacji obszary chronione obejmujące autostrady i drogi ekspresowe skorygowano w taki sposób, aby uzyskać najkrótszy czas dojazdu do zdarzenia z uwzględnieniem węzłów autostradowych. W analizach pominięto wjazdy i przejazdy awaryjne. W ocenie Zastępcy Naczelnika Wydziału Operacyjnego czas potrzebny na sforsowanie zamkniętych bram oraz zapór był dłuższy niż dojazd drogą techniczną do kolejnego węzła.

Dla poszczególnych odcinków autostrad i dróg ekspresowych przewidywany czas dotarcia do zdarzenia wynosił od dwóch do 27 minut.

W listopadzie 2016 r. komendanci powiatowi/miejscy PSP uzgodnili na polecenie Komendanta Wojewódzkiego obszary chronione dla autostrad i dróg ekspresowych. Uzgodnienia oparto na analizie czasów dojazdu do każdego kilometra drogi, z uwzględnieniem kierunku poruszania, wjazdów, przejazdów awaryjnych oraz węzłów. Do każdego kilometra przypisano SIS PSP oraz OSP w ksrg. W wyniku weryfikacji łącznie 67 kilometrów autostrad i dróg ekspresowych znalazło się w zasięgu obszaru chronionego innej JRG niż dotychczas.

(Dowód: akta kontroli str. 120- 150, 1336-1386)

▪ **Wojewódzki plan ratowniczy**

Jednostki ksrg na terenie województwa łódzkiego działały w oparciu o Wojewódzki Plan Ratowniczy (WPR), pozytywnie zaopiniowany przez Komendanta Głównego PSP i zatwierdzony przez Wojewodę Łódzkiego. Stosownie do postanowień § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji ksrg, plan ten aktualizowany był co najmniej jeden raz w roku¹⁴. W WPR ujęto: zadania ksrg i działania ratownicze m.in. w zakresie ratownictwa technicznego, medycznego i chemiczno-ekologicznego, wykaz zadań realizowanych przez SGR oraz podmioty wspomagające działania ratownicze, dane teleadresowe podmiotów biorących udział oraz wspomagających działania ratownicze, wykaz sił i środków podmiotów ksrg i JOP. W zbiorze zalecanych zasad i procedur ratowniczych wskazano m.in. ustalone przez Komendanta Głównego PSP „Zasady postępowania jednostek ochrony przeciwpożarowej w związku ze zdarzeniami na drogach” oraz obowiązującą na terenie województwa „Procedurę dysponowania sił i środków /.../”. W graficznej formie przedstawiono obszary chronione, lokalizację podmiotów ksrg (w tym SGR) z naniesionymi zasięgami dojazdu oraz lokalizację innych JOP spoza ksrg. Powyższe dane były spójne z danymi przedstawionymi w „Analizie zabezpieczenia operacyjnego”.

(Dowód: akta kontroli str. 289-391, 522)

Obowiązujące w kontrolowanym okresie „Procedury dysponowania sił jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz zasady doraźnego zabezpieczenia operacyjnego terenu powiatów/miast po zadysponowaniu zespołów ratowniczych” zostały ustalone przez Komendanta Wojewódzkiego na podstawie „Ramowych wytycznych Komendanta Głównego PSP” z grudnia 2012 r. W procedurach tych ustalono zasady dysponowania sił m.in. dla ratownictwa technicznego i chemicznego w przypadku działań związanych i niezwiązanych z zagrożeniem zdrowia i życia ludzkiego. Wskazano także szczegółowe dane w zakresie dysponowania pojazdów i ratowników m.in. do pożarów pojazdów i miejscowych zagrożeń (w komunikacji drogowej i chemicznych). Według procedur, w przypadku występowania zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, należy dysponować w pierwszym rzucie według obszaru chronionego dwa zastępy zdolne do realizacji

¹⁴ W kontrolowanym okresie obowiązywał WPR z 5 marca 2014 r. oraz z 5 marca 2015 r.

zadań na poziomie podstawowym (w tym co najmniej jedną JRG KP/KM PSP oraz najbliższą jednostkę ochrony ppoż. niezależnie od poziomu gotowości).

(Dowód: akta kontroli str. 392-417)

▪ **Zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów na obszarze województwa łódzkiego podczas działań ratowniczych**

Jednostki ksrq z terenu województwa łódzkiego w zakresie powiadamiania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych stosowały zasady zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP, WPR oraz regulamin i wskazówki metodyczne określone przez Komendanta Wojewódzkiego. W dokumentach tych uwzględniono podmioty niezbędne do prowadzenia działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych, tj. np. zarządców dróg, Policję, Zespoły Ratownictwa Medycznego. Wdrożone wytyczne precyzowały rolę poszczególnych podmiotów i zapewniały jednolite postępowanie jednostek ochrony przeciwpożarowej na terenie województwa łódzkiego.

W „Zasadach postępowania jednostek ochrony przeciwpożarowej w związku ze zdarzeniami na drogach” z 2012 r. wskazano kompetencje poszczególnych służb, procedurę przyjęcia zgłoszenia, postępowania po przybyciu na miejsce zdarzenia i przekazania terenu działań ratowniczych (także w przypadku odmowy jego przyjęcia). Celem uszczegółowienia zasad Komendant Wojewódzki w 2012 r. opracował i przekazał KP/KM PSP do stosowania wskazówki metodyczne¹⁵. Dokument ten doprecyzował procedurę zgłaszania zdarzenia do PSK/MSK, działania dyżurnego PSK/MSK, dysponowania sił i środków, działania na miejscu zdarzenia, zakończenia działań i pomocy innym podmiotom.

W „Zasadach organizacji działań ratowniczych” z 2013 r. wskazano m.in. kompetencje Kierującego Działaniami Ratowniczymi („KDR”) oraz zasady jego współpracy z innymi służbami, instytucjami i osobami.

(Dowód: akta kontroli str. 418-460, 486-493)

W dniu 30 grudnia 2014 r. Komendant Wojewódzki opracował regulamin¹⁶, w którym określił zadania Wojewódzkiego Stanowiska Koordynacji Ratownictwa i ustalił szczegółowe zasady i sposoby informowania o zdarzeniach i zagrożeniach, określając m.in. szablony wiadomości oraz schemat przepływu danych.

(Dowód: akta kontroli str. 461-485)

▪ **Wykorzystanie planów działań ratowniczych dla autostrad i dróg ekspresowych**

W latach 2015-2016 (I półrocze) Komenda posługiwała się pięcioma niezatwierdzonymi przez GDDKiA planami działań ratowniczych („Plany”). Plany te sporządzone były dla poszczególnych odcinków autostrad (bez odcinka Tuszyn – Piotrków) i służyły jako pomocnicza dokumentacja operacyjna dla dyżurnych SK PSP, a także do celów ćwiczeniowych. Trzy Plany z 2012 r. zostały pozytywnie zaopiniowane przez Komendanta Wojewódzkiego¹⁷. Komenda nie otrzymała jednak kart uzgodnień. W dwóch przypadkach Komendant Wojewódzki odmówił uzgodnienia Planów, z uwagi na błędne zapisy dotyczące alarmowania oraz dysponowania sił i środków PSP¹⁸, błędną procedurę opracowania aktualizacji Planu¹⁹.

Od 26 sierpnia 2016 r. w strukturach PSP obowiązywały zatwierdzone przez GDDKiA

¹⁵ „Algorytm postępowania JOP z terenu województwa /.../ w związku ze zdarzeniami na drogach”.

¹⁶ Decyzja nr 15/2014 z dnia 30 grudnia 2014 r. Komendanta Wojewódzkiego w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Stanowiska Kierowania Łódzkiego Komendanta Wojewódzkiego.

¹⁷ Dla A1 na odcinkach węzeł Kowal – węzeł Łódź Północ i Stryków – Tuszyn oraz dla A2 na odcinku Stryków-Konotopa).

¹⁸ Plan z 2015 r. dla A1 na odcinku węzeł Czerniewice – węzeł Kutno Północ.

¹⁹ Aktualizacja z 2014 r. Planu dla A2 (Dąbie – Stryków) opracowano niezgodnie z trybem określonym w zarządzeniu nr 27 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 31 maja 2013 r. w sprawie opracowania planu działań ratowniczych dla autostrad płatnych /.../.

i uzgodnione przez Komendanta Wojewódzkiego Plany z sierpnia 2016 r. dla autostrad (oprócz odcinka Stryków – Tuszyn)²⁰ i dróg ekspresowych.

Ustalone w Planach zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych²¹ były spójne z obowiązującymi w PSP zasadami. Spośród danych wskazanych w Planach, w sporządzanym przez Komendę Wojewódzkim Planie Ratowniczym ujęto jedynie dane teleadresowe (sposób powiadamiania oraz dysponowania sił i środków PSP został ustalony w odpowiednich opracowaniach Komendanta Głównego PSP oraz Komendanta Wojewódzkiego).

Wszystkie Plany (od 2012 r.), z wyjątkiem A1 na odcinku Tuszyn-Piotrków, posiadały część tekstową i graficzną, obejmującą szczegółowy przebieg tras z naniesionymi informacjami dotyczącymi infrastruktury ratowniczej, takimi jak: wjazdy i przejazdy awaryjne, punkty czerpania wody, systemy łączności alarmowej autostrady (o ile występowały). Według Planu dla A1 (Tuszyn-Piotrków) odcinek ten nie posiadał ww. elementów.

(Dowód: akta kontroli str. 494-517, 522)

Plany udostępnione były w wersji elektronicznej w systemie MPI/WIKI, do którego miały dostęp wszystkie SK PSP z terenu województwa łódzkiego. W komendach PSP wykorzystywano system mapowy opracowany w oparciu o aplikacje ARCGIS Online oraz program MAPY-ST, w którym były naniesione dane w zakresie m.in. wjazdów awaryjnych, piketażu, obszarów chronionych dla ksrg oraz SGR. Dodatkowo system wyposażono w funkcjonalność wskazywania najbliższej jednostki JRG PSP, czy najkorzystniejszych dróg dojazdu do zdarzenia.

(Dowód: akta kontroli str. 516-561)

▪ **Liczba działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych oraz czas przybycia jednostek ksrg na miejsce zdarzenia**

W latach 2015-2016 (I półrocze) JOP przeprowadziły 523 działania ratownicze na autostradach i drogach ekspresowych. Według statystyk Komendy w 362 przypadkach nie było poszkodowanych. W pozostałych zdarzeniach ucierpiały 244 osoby (226 rannych, 18 ofiar śmiertelnych).

Czas dojazdu pierwszych JOP na miejsce zdarzenia w 168 przypadkach wyniósł do ośmiu minut, a w 355 przypadkach (68%) przekroczył osiem minut. Średni czas dojazdu wyniósł 9,5 minuty. Najdłuższe czasy dotarcia JOP na miejsce zdarzenia wyniosły 52 minuty, 34 minuty i 31 minut²². W tych przypadkach nie było poszkodowanych, a jako pierwsze na miejsce zdarzenia przybyły jednostki z ksrg działające na terenie macierzystego powiatu. Wydłużony dojazd spowodowany był zakłóconą łącznością podczas dysponowania zastępów, co skutkowało błędnym wjazdem na węzeł autostradowym i koniecznością zawrócenia na MOP, nieprawidłowym określeniem miejsca zdarzenia przez zgłaszającego. W ostatnim przypadku JOP została zadysponowana na miejsce przejazdu osoby ochranianej na prośbę Biura Ochrony Rządu.

W KW PSP dla każdego zdarzenia przeprowadzano analizę przyczyn wydłużonego dysponowania sił i środków do miejsca zdarzenia. Na terenie województwa łódzkiego przyjęto dobrą praktykę, aby każdorazowo uzasadniać w informacji ze zdarzenia problemy w ww. zakresie. Jak wyjaśnił Naczelnik Wydziału Operacyjnego, nie ma podstawy prawnej, która nakazywałaby JOP dotrzeć w określonym czasie do miejsca zdarzenia. Czasy 8/15 minut należy analizować w ramach opracowywania analizy zabezpieczenia operacyjnego, w celu wyznaczenia obszarów chronionych lub ich zmiany.

(Dowód: akta kontroli str. 562-574, 1227, 1233)

²⁰ Dla A1 na odcinku Stryków – Tuszyn obowiązywał niezatwierdzony przez GDDKiA Plan z 2012 r.

²¹ Z wyjątkiem zm. Planu z 2015 r. dla A1 na odcinku węzeł Czerniewice – węzeł Kutno Północ.

²² Odpowiednio zdarzenia z: 17 czerwca 2015 r. na trasie A2 (398,8 km), z 11 marca i 18 czerwca 2016 r. na trasie A2 (303 km i 395 km), z 15 lutego 2016 r. na trasie S8 (135 km).

▪ **Trudności i ograniczenia w realizacji zadań związanych z zapewnieniem przygotowania jednostek ksrq do prowadzenia działań na autostradach i drogach ekspresowych**

Zdaniem Komendanta Wojewódzkiego w okresie objętym kontrolą NIK na poziomie wojewódzkim nie stwierdzono trudności w zakresie zapewnienia przygotowania jednostek ksrq do prowadzenia działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych. Biorąc pod uwagę uprawnienia oraz obowiązki ustawowo nałożone na komendantów wojewódzkich, w tym dotyczące organizowania ksrq i odwołów operacyjnych, aspekty w zakresie istniejących trudności i ograniczeń rozwiązywane były na bieżąco.

(Dowód: akta kontroli str. 1238, 1243)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Komendy w ww. zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Odbiory i czynności kontrolno-rozpoznawcze na autostradach i drogach ekspresowych.

▪ **Przedsięwzięcia w zakresie odbioru odcinków autostrad i dróg ekspresowych**

W kontrolowanym okresie KP/KM PSP z terenu województwa łódzkiego otrzymały 70 zawiadomień/zgłoszeń o zakończeniu budowy obiektów związanych z realizacją inwestycji polegającej na budowie autostrady A1.

W 34 przypadkach przeprowadzono czynności kontrolno-rozpoznawcze polegające na odbiorach obiektów, a stanowisko PSP przedstawiono na piśmie. Pozytywną opinię wyrażono w 22 przypadkach, w dziewięciu zgłoszono uwagi lub zastrzeżenia, w dwóch przypadkach wyrażono sprzeciw. Uwagi i zastrzeżenia dotyczyły niezakończenia prac oraz braków w dokumentacji²³ i stwierdzone zostały m.in. podczas odbioru poszczególnych odcinków trasy (4), obiektów mostowych (2), wiaduktów autostradowych (2), oświetlenia (1). Sprzeciw wyrażono w odniesieniu do wykonania obiektu mostowego WD-267 oraz odcinka A1 w obszarze miasta Łodzi²⁴.

W 36 przypadkach odstąpiono od odbiorów i nie ustosunkowano się do zawiadomienia na piśmie. Zgłoszenia dotyczyły m.in.: mostów lub wiaduktów autostradowych (4), wiaduktów drogowych i dróg powiatowych (3), łącznic na węzle (2), dróg krajowych/gminnych/wewnętrznych/serwisowych (5), przyłączy elektrycznych (1).

Jak wyjaśnił Zastępca Naczelnika Wydziału Kontrolno-Rozpoznawczego, odstąpienie przez KP/KM PSP od odbiorów było uprawnione. Obiekty, których formalnie nie odebrano, uznane zostały przez komendantów za takie, których technologia wykonania i infrastruktura techniczna nie zawiera elementów istotnych z punktu widzenia ochrony przeciwpożarowej. Obiekty te znane były funkcjonariuszom kontrolującym z uwagi na wielokrotne lustracje obszarów, „na których występują w związku z przeprowadzonymi czynnościami odbiorowymi skontrolowanych w analogiczny sposób obiektów sąsiednich na terenie budowy A1”. Konieczność pominięcia niektórych odbiorów wynikała także z sytuacji kadrowej KP/KM PSP.

(Dowód: akta kontroli str. 575-632)

²³ Stwierdzono m.in. brak oświetlenia na wiadukcie i instalacji barier ochronnych, brak wymaganego oznakowania, nie zakończono montażu ekranów akustycznych, siatek ogrodzeniowych, brak protokołów odbiorowych oraz wymaganych uzgodnień z rzeczoznawcą ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych, protokołów z przeprowadzonych badań, pomiarów i sprawozdań związanych z ochroną przeciwpożarową, brak oświadczeń kierownika budowy.

²⁴ Stwierdzono brak barierki ochronnej zabezpieczającej przed upadkiem z wysokości (wiadukt) oraz m.in. niezakończenie prac związanych z montażem barier ochronnych, brak wymaganych protokołów odbiorów, oświadczeń, uzgodnień z rzeczoznawcą, oznakowania, niewłaściwe wykonanie opisu i rysunków przeciwpożarowego zbiornika wodnego (odcinek A1).

▪ **Czynności kontrolno-rozpoznawcze na autostradach i drogach ekspresowych**

Oprócz odbioru obiektów jednostki organizacyjne PSP nie prowadziły innych czynności kontrolno-rozpoznawczych. Zdaniem Komendanta Wojewódzkiego brak było przesłanek do podejmowania takich czynności w rozumieniu art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej²⁵. Autostrady i drogi ekspresowe nie zostały ujęte w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 października 2005 r. w sprawie czynności kontrolno-rozpoznawczych przeprowadzanych przez Państwową Straż Pożarną²⁶. Niezależnie od powyższego, ograniczenia kadrowe powodowały, iż priorytet przy tworzeniu planów czynności kontrolnych stanowiły m.in. obiekty użyteczności publicznej, zamieszkania zbiorowego, czy też zakłady stwarzające duże lub zwiększone ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

(Dowód: akta kontroli str. 575, 1239, 1247-1248)

W działalności Komendy w ww. obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Komendy w zakresie ustalania zasad organizacji i prowadzenia działań ratowniczych.

2. Wymiana informacji i koordynacja działań pomiędzy PSP a służbami prowadzącymi działania ratownicze.

2.1. Współpraca PSP z jednostkami organizacyjnymi innych służb i podmiotami ratowniczymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi w zakresie ratownictwa na drogach.

Według obowiązujących na terenie województwa łódzkiego zasad KDR KP/KM PSP mógł współdziałać z wszelkimi służbami, instytucjami i osobami. Określając zadania dla tych podmiotów mógł ustalać zasadność do ich realizacji z uprawnionym przedstawicielem danego podmiotu. Zakres współpracy, kompetencje oraz sposób powiadamiania podmiotów współdziałających, określał właściwy plan ratowniczy.

Dowódca sił JOP mógł podjąć decyzję o wykorzystaniu zasobów ratowniczych do udzielenia pomocy innym podmiotom obecnym na miejscu zdarzenia. Decyzja taka nie mogła obniżyć gotowości operacyjnej powiatu.

(Dowód: akta kontroli str. 418-460)

W okresie objętym kontrolą na terenie województwa łódzkiego obowiązywały porozumienia zawarte pomiędzy KP/KM PSP a Dysponentami Zespołów Ratownictwa Medycznego. Porozumienia te miały na celu zapewnienie sprawnego i skutecznego współdziałania w trakcie prowadzenia działań ratowniczych i zostały zawarte w oparciu o art. 15 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym²⁷ oraz „Zasady organizacji ratownictwa medycznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym” z 2013 r. W ramach współpracy podmioty zobowiązały się do świadczenia sobie pomocy w zakresie m.in. udostępniania podczas wspólnych działań ratowniczych lub ćwiczeń będących w dyspozycji sił i środków, a w szczególności specjalistów, sprzętu i urządzeń ratowniczych, w ramach aktualnych możliwości.

(Dowód: akta kontroli str. 633-670)

Na podstawie ww. porozumień zastępy PSP z terenu województwa łódzkiego w 334 przypadkach udzieliły samodzielnej pomocy medycznej. Takie działania (tzw. izolowane zdarzenia medyczne) stanowiły 0,7% wszystkich zdarzeń w których interweniowała PSP (49.359). Informacje o takich działaniach były przekazywane m.in. Wojewodzie Łódzkiemu na corocznym podsumowaniu działalności PSP. Wykaz jednostek ksrp do wspomagania PRM był aktualizowany i przekazywany do Wydziału Bezpieczeństwa

²⁵ Dz. z 2016 r., poz. 603 ze zm., dalej „ustawa o PSP”.

²⁶ Dz. U. z 2005 r., Nr 225, poz. 1934.

²⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 757.

Ustalono
nieprawidłowości

i Zarządzania Kryzysowego Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi.

(Dowód: akta kontroli str. 671-684)

W działalności Komendy w zakresie współpracy z innymi służbami i podmiotami nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Organizacja łączności na potrzeby działań PSP na autostradach i drogach ekspresowych.

Łączność dla jednostek kserg z terenu województwa łódzkiego zorganizowana została na podstawie „Instrukcji w sprawie organizacji łączności w sieciach radiowych UKF Państwowej Straży Pożarnej”²⁸ oraz „Zasad organizacji łączności alarmowania, powiadamiania dysponowania oraz współdziałania na potrzeby działań ratowniczych”, opracowanych w 2012 r. przez Komendanta Głównego PSP. Zgodnie z tymi zasadami KDR mógł wykorzystywać sieć współdziałania służb MSW - kanał B112. Sieć ta zapewniała możliwość nawiązania bezpośredniej łączności radiowej na miejscu działań ratowniczych z innymi podmiotami korzystającymi z tego kanału. Od 2013 roku Minister Zdrowia i Minister Spraw Wewnętrznych umożliwił podłączenie do radiowej sieci współdziałania służb MSW zespołów ratownictwa medycznego.

W okresie objętym kontrolą NIK nie stwierdzono na terenie województwa łódzkiego przypadków, w których dochodziłoby do braku komunikacji z innymi służbami i podmiotami współpracującymi przy likwidacji skutków powstałych zdarzeń.

(Dowód: akta kontroli str. 685-725, 1227, 1231-1232)

PSP w obszarze województwa dla realizacji łączności radiowej UKF wykorzystywała częstotliwości z pasma będącego w dyspozycji resortu spraw wewnętrznych. Pasma to zostało podzielone na kanały radiowe. Przyjęto następującą strukturę sieci radiowych ultrakrótkofalowych:

- Krajowa Sieć Współdziałania i Alarmowania (KSW) - nasłuchowa sieć, pracująca na ogólnopolskim kanale radiowym, służąca do alarmowania, wywołania, powiadomienia i współpracy. Podstawową zasadą sieci było zapewnienie dwustronnej łączności pomiędzy sąsiadującymi stacjami nasłuchowymi oraz pomiędzy stacjami przewoźnymi a stacjami nasłuchowymi;
- Sieć Wojewódzka (PW) o stałym obszarze pracy, obejmująca zasięgiem obszar województwa. Służyła WSKR do koordynacji działań na szczeblu SK PSP, współdziałania pomiędzy sąsiednimi PSK oraz do utrzymywania łączności pomiędzy stacją stałą WSKR a stacjami ruchomymi będącymi w dyspozycji KW PSP;
- Sieć Powiatowa (PR) o stałym obszarze pracy, obejmująca zasięgiem obszar powiatu lub rejon działania KP/KM PSP. Zapewniała łączność pomiędzy stacją stałą PSK/MSK, a stacjami pracującymi w tej sieci;
- Sieć Dowodzenia i Współdziałania (KDW) o zmiennym obszarze pracy, funkcjonująca na bazie stacji ruchomych, uruchamiana doraźnie podczas akcji ratowniczo-gaśniczych, służąca zapewnieniu łączności dowodzenia i współdziałania pomiędzy siłami ratowniczymi własnymi i współdziałającymi;
- Sieć Ratowniczo-Gaśnicza (KRG) o zmiennym obszarze pracy, funkcjonująca na bazie stacji ruchomych, przeznaczona dla potrzeb łączności w miejscu prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej;
- Krajowa Sieć Współdziałania ze statkami powietrznymi (KSWL) o zmiennym obszarze pracy, służąca do łączności pomiędzy jednostkami PSP, a statkami powietrznymi biorącymi udział w akcjach ratowniczych.

(Dowód: akta kontroli str. 685-725)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności Komendy w zakresie organizacji łączności nie stwierdzono nieprawidłowości.

²⁸ Załącznik do rozkazu Nr 4 Komendanta Głównego PSP z dnia 9 czerwca 2009 r.

2.3. Dokumentowanie działań ratowniczych prowadzonych przez jednostki ksrg.

Na terenie województwa łódzkiego dokumentację prowadzono na podstawie „Zasad ewidencjonowania zdarzeń w zmodernizowanym systemie wspomagania decyzji ST”, opracowanych przez Komendanta Głównego PSP w grudniu 2013 r. Dodatkowo, do ww. zasad opracowywane były przez Komendanta Wojewódzkiego uwagi, komentarze i wyjaśnienia.

Szczegółowa dokumentacja z prowadzonych działań ratowniczych sporządzana była w formie elektronicznej oraz papierowej przy wykorzystaniu systemu SWD-ST. Obowiązek prowadzenia takiej dokumentacji należał do KP/KM PSP. Podczas działań, w których nie uczestniczyły siły i środki PSP, informację ze zdarzenia zobowiązany był sporządzić „Kierujący” (np. członek OSP, strażak JOP). Informację należało następnie przekazać do administracyjnie przypisanego stanowiska kierowania Komendanta PSP.

W skład sporządzanej przez KP/KM PSP dokumentacji wchodziła m.in. informacja ze zdarzenia, która podlegała weryfikacji i zatwierdzeniu przez Komendę Wojewódzką. Na podstawie zatwierdzonych informacji Komenda sporządzała i przekazywała do Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa oraz Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego zestawienia dobowe zdarzeń.

(Dowód: akta kontroli str. 726-756)

Kontrola 10 losowo wybranych zestawień dobowych zdarzeń wykazała, że zostały one przekazane terminowo.

Analiza dziesięciu losowo wybranych informacji ze zdarzenia wykazała, że:

- trzy informacje zostały sporządzone prawidłowo,
- w czterech informacjach nie podano pikietażu drogi²⁹,
- w trzech kolejnych numer i pikietaż odnotowano w niewłaściwych rubrykach³⁰,
- w jednej informacji dodatkowo podano nieprawidłowe dane odnośnie użytych środków³¹.

Pomimo ww. braków, z powodu niedopatrzenia, informacje zostały zatwierdzone przez dyżurnych operacyjnych SK KW PSP.

Braki w zakresie numeru i pikietażu drogi dotyczyły łącznie 295 przypadków, z tego 284 dla autostrad i dróg ekspresowych. Na polecenie Komendanta Wojewódzkiego już istniejące informacje zostały skorygowane przez SK KP/KM PSP. W celach zapobiegawczych zorganizowano wideokonferencję, na której omówiono zidentyfikowany problem.

(Dowód: akta kontroli str. 757-876, 1227, 1234-1237)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Komendy w ww. obszarze stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nierzetelnej weryfikacji informacji ze zdarzenia. Informacje dotyczące zdarzeń na autostradach i drogach ekspresowych były zatwierdzane przez dyżurnych SK KW PSP pomimo braków w zakresie numeru i pikietażu drogi. Naczelnik Wydziału Operacyjnego wyjaśnił, że wynikało to z przeoczenia. Nieprawidłowość dotyczyła 284 spośród 523 informacji i została usunięta w trakcie kontroli NIK poprzez uzupełnienie brakujących danych.

(Dowód: akta kontroli str. 757-876, 1227, 1234-1237)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Komendy w zakresie organizacji wymiany informacji i koordynacji działań pomiędzy służbami prowadzącymi działania ratownicze. Stwierdzona nieprawidłowość miała jedynie charakter formalny i nie wpłynęła na obniżenie oceny cząstkowej.

²⁹ Informacje: 0524001-0282, 0519001-1075, 0519001-0099, 0515001-0230.

³⁰ Informacje: 0504001-0285, 0524001-0090, 0523003-1281.

³¹ Informacja 0504001-0285.

3. Wyposażenie jednostek ksrq oraz wyszkolenie strażaków w zakresie prowadzenia działań ratowniczych.

3.1. Stan wyposażenia jednostek ksrq w pojazdy i sprzęt ratowniczy.

■ Wyposażenie jednostek PSP na obszarze województwa łódzkiego oraz potrzeby w tym zakresie

Zgodnie z § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej³² Komendant Wojewódzki opracował w uzgodnieniu z Komendantem Głównym PSP tabelę wyposażenia w sprzęt dla województwa łódzkiego (zestawienie należnych pojazdów ratowniczo-gaśniczych i specjalnych oraz sprzętu i środków technicznych na obszarze województwa wraz z ich rozmieszczeniem).

Według stanu na dzień 30 czerwca 2016 r. wyposażenie Komendy oraz SGRCh i SGRT (uwzględniając umowę³³ na udostępnienie dźwigu), odpowiadało normom i standardom minimalnego wyposażenia określonym w załącznikach nr 3 i 4 do rozporządzenia w sprawie wyposażenia jednostek PSP oraz tabeli wyposażenia. SGR dysponowały m.in.:

- dwoma ciężkimi samochodami ratownictwa drogowego (SGRT),
- średnim samochodem ratownictwa technicznego z żurawiem (SGRT),
- lekkim samochodem rozpoznania chemicznego (SGRCh),
- dwoma ciężkimi samochodami ratownictwa chemicznego (SGRCh),
- ciężkim samochodem ratownictwa technicznego (SGRCh).

Wymienione pojazdy nie przekraczały norm czasu eksploatacji. Posiadane przez SGR wyposażenie (z nielicznymi wyjątkami, zgłoszonymi do Komendy Głównej PSP we wnioskach o uzgodnienie odstępstw³⁴) oraz sprzęt odpowiadały normatywowi określonym w załączniku nr 3 do „Zasad organizacji ratownictwa technicznego/chemicznego w ksrq”, określonych przez Komendanta Głównego PSP.

(Dowód: akta kontroli str. 877-939)

W kontrolowanym zakresie KP/KM PSP PSP, w tym JRG, wyposażone były w pojazdy zgodnie z wytycznymi ww. rozporządzenia i z jednym wyjątkiem posiadały nadwyżkę w stosunku do tabeli wyposażenia dla województwa łódzkiego. Jednostki te miały do dyspozycji m.in.:

- 36 lekkich samochodów rozpoznawczo – ratowniczych (nadwyżka +1),
- 44 średnie samochody ratowniczo – gaśnicze (odpowiednio +1),
- 18 samochodów ratownictwa technicznego (+5),
- 34 ciężkie samochody ratowniczo – gaśnicze (brak w porównaniu z tabelą wyposażenia -1). Stwierdzony brak był tzw. *brakiem pozornym*, a jego skutek został zminimalizowany poprzez uzupełnienie ponadnormatywnym średnim samochodem ratowniczo-gaśniczym, który nie odbiegał parametrami operacyjno-technicznymi³⁵. Pojazd ten posiadał większy potencjał w zakresie realizacji zadań związanych z ratownictwem drogowym poprzez odpowiedni asortyment sprzętowy. Stosowne działania celem pozyskania brakującego pojazdu podjęto w dniach 11 i 16 sierpnia 2016 r.

KP/KM PSP posiadały także sprzęt niezbędny do ratownictwa na drogach:

³² Dz. U. z 2014 r. poz. 1793, dalej „rozporządzenie w sprawie wyposażenia jednostek PSP”.

³³ Umowa z dnia 7 kwietnia 2015 r. zawarta pomiędzy Łódzkim Komendantem Wojewódzkim i firmą „Pomoc Drogowa i Parking Strzeżony – Przemysław Boczkiewicz” na udostępnienie m.in. dźwigu o maksymalnym udźwigu min. 30 t.

³⁴ Zgłoszone braki dotyczyły posiadania mniejszej ilości sprzętu, np. taśmy sorpcyjnej, ubrań ochronnych.

³⁵ Różnicą jest mniejsza pojemność zbiornika wodnego oraz, co jest aspektem pozytywnym, wielkość kabiny i możliwość przewiezienia większej ilości ratowników.

- 105 zestawów hydraulicznych narzędzi ratowniczych (nadwyżka w porównaniu do tabeli wyposażenia w sprzęt dla województwa łódzkiego: 9 zestawów),
- 118 zestawów ratownictwa medycznego R1 (odpowiednio nadwyżka 16 zestawów).

(Dowód: akta kontroli str. 894-900, 1239, 1248)

Spośród ww. pojazdów osiem lekkich samochodów rozpoznawczo-ratowniczych (22%), 11 średnich samochodów ratowniczo-gaśniczych (25%) i dziewięć ciężkich samochodów ratowniczo-gaśniczych (26%) przekraczało normę czasu eksploatacji. Stan techniczny tych pojazdów był dobry i umożliwiał spełnianie ich podstawowej funkcji. W ocenie Naczelnika Wydziału Operacyjnego ewentualne potrzeby zakupu nowego sprzętu wynikały jedynie z wyjścia czasookresu użytkowanego sprzętu.

(Dowód: akta kontroli str. 931-939, 1227, 1232)

▪ Siły i środki jednostek OSP włączonych do ksrq na obszarze województwa

Na terenie województwa łódzkiego 205 jednostek OSP włączonych do ksrq funkcjonowało w obszarach chronionych wyznaczonych przez KP/KM PSP, obejmujących autostrady i drogi ekspresowe³⁶. Według stanu na dzień 30 czerwca 2016 r. wszystkie OSP posiadały co najmniej 12 wyszkolonych ratowników i pozostawały w gotowości do podejmowania działań ratowniczych. Pozostałe wymogi dla jednostek włączanych do ksrq, określone w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego³⁷, spełniały 203 jednostki, które posiadały:

- średnie lub ciężkie samochody ratowniczo-gaśnicze,
- skuteczny systemu łączności powiadamiania i alarmowania.

Ww. elementów brakowało w OSP Krzyżanów (skuteczny system łączności) oraz OSP Wola Pękoszewska³⁸ (samochód). Zakupy uzupełniające w tym zakresie planowane są przez OSP na listopad 2016 r. (system łączności) oraz rok 2017 (samochód)³⁹.

Spośród 205 jednostek OSP, 101 było wyposażonych w sprzęt specjalistyczny ratownictwa technicznego i medycznego ponad wymagane minimum.

(Dowód: akta kontroli str. 940-947, 964-965, 1334-1335)

Wymogi określone dla jednostek OSP włączanych do ksrq, ustalone w wydanej przez Komendanta Głównego PSP „Procedurze P-23” z kwietnia 2015 r. spełniało 180 OSP. W pozostałych 25 OSP brak było:

- odpowiedniej ilości środków ochrony indywidualnej i ekwipunku osobistego dla ratowników (w 20 OSP, 9,8%). Zakup środków i ekwipunku został określony przez Komendę Główną PSP jako priorytetowy dopiero od 2016 r. i na tej podstawie w ramach otrzymywanej dotacji braki w OSP będą sukcesywnie uzupełniane;
- wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działań ratowniczych z zakresu ratownictwa technicznego na drogach (w sześciu OSP⁴⁰, 2,9%). Z uwagi na wysokie ceny takiego sprzętu KP/KM PSP przekazywały środki z dotacji poszczególnym OSP sukcesywnie. Zakup odbywał się na zasadzie zakupów chronologicznych. Według Naczelnika Wydziału Kwatermistrzowskiego „należy domniemywać”, że w ramach dotacji lub przesunięć z PSP w bieżącym roku i latach następnych jednostki nieposiadające urządzeń ratowniczych zostaną w nie wyposażone.

(Dowód: akta kontroli str. 948-963, 964-976)

³⁶ W obszarach takich znajdowała się także OSP Piotrków Trybunalski, która specjalizowała się w ratownictwie wodnym.

³⁷ Dz. U. z 2014 r., poz. 1317.

³⁸ OSP włączono do ksrq w 1997 r., przed ustaleniem wymogu posiadania takiego samochodu.

³⁹ Komenda posiadała w ramach otrzymywanej z budżetu państwa dotacji celowej specjalną pulę środków, którą wspierała corocznie 10 jednostek OSP. W pierwszej kolejności były to jednostki m.in. wiarygodny montaż finansowy zakupu minimum średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego. Naczelnik Wydziału Kwatermistrzowskiego wyjaśnił, że jeśli OSP Wola Pękoszewska spełni stawiane kryteria, otrzyma stosowne dofinansowanie w 2017 r.

⁴⁰ OSP: Wilamów, Pstrokonie, Rembieszów, Kroczew, Witusza, Bułacz.

Pełne wyposażenie wskazane w ustalonych przez Komendanta Głównego PSP „Zasadach organizacji ratownictwa medycznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym” posiadały 63 OSP. W pozostałych 142 OSP brak było jedynie noszy pachtowych (miękkich). Braki te nie wpływały znacząco na działalność jednostek.

(Dowód: akta kontroli str. 977-982)

W działalności Komendy w ww. zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2. Szkolenie strażaków ksrg.

■ Stan wyszkolenia strażaków ksrg

Funkcjonariusze SGRT posiadali wymagane przeszkolenia i grupa ta utrzymywała określone dla niej poziomy gotowości operacyjnej⁴¹.

Dla SGRCh stwierdzone braki dotyczyły szkolenia z zakresu transportu materiałów niebezpiecznych, ochrony radiologicznej, materiałów wybuchowych, wymaganych na podstawie „Zasad organizacji ratownictwa chemicznego”, określonych przez Komendanta Głównego PSP. Braki te zostały zgłoszone do Komendy Głównej PSP we wnioskach o uzgodnienie odstępstw na 2016 r. We wnioskach tych wskazano, że przy uwzględnieniu odstępstw, SGRCh utrzymuje poziom gotowości A, B i C. Takie poziomy dla grupy ustalone zostały w rozkazie Komendanta Głównego PSP z dnia 7 kwietnia 2016 r. Funkcjonariusze SGRCh zostali zgłoszeni na brakujące szkolenia, które przewidziane zostały do realizacji w 2016 i 2017 r.

(Dowód: akta kontroli str. 15-19, 909, 928-930, 1003, 1307-1333)

Wyszkolenie i liczebność ratowników przeszkolonych z zakresu kpp⁴² w JRG odpowiadały standardom określonym w punkcie 3.4 „Zasad organizacji ratownictwa medycznego /.../”, zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP⁴³.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2016 r. dla jednostek PSP wymagana liczba osób ukończyła szkolenie podstawowe w zawodzie strażak (587).

Ponad 98-99%⁴⁴ wymaganej liczby strażaków ukończyło:

- szkolenie z kpp (2.187, tj. 99,8%),
- zdało egzamin potwierdzający uprawnienia w ww. zakresie (2.165, tj. 99,7%),
- szkolenie uzupełniające strażaka JOP (1.138, tj. 98%),
- szkolenie doskonalące z zakresu współdziałania z SP ZOZ LPR (2.050, tj. 98,1%).

Ponadto:

- szkolenie instruktorów PSP z zakresu współdziałania z SP ZOZ LPR ukończyło 14 strażaków (74%), tj. o 5 mniej niż określił „lider województwa”. Zgłaszane przez KP/KM PSP potrzeby szkoleniowe zostały przekazane przez Komendę Wojewodzką do Komendy Głównej PSP, która kieruje strażaków na ten kurs⁴⁵;
- szkolenie dla kandydatów na młodszych instruktorów ratownictwa medycznego w ksrg oraz szkolenie dotyczącego segregacji w zdarzeniach mnogich i masowych ukończyło 4 strażaków (6%), tj. o 65 mniej od liczby zakładanej. Szkolenia te przeznaczone były dla strażaków, którzy nie posiadali zawodu ratownik medyczny. Docelowo funkcję instruktorów miały pełnić tylko osoby posiadające prawo wykonywania zawodu „ratownik medyczny”. W związku z powyższym KP/KM PSP mieli odpowiednio zmodyfikować politykę kadrową. Według „Zasad organizacji ratownictwa medycznego w ksrg”, opracowanych przez Komendanta Głównego PSP, okres przejściowy wprowadzania ww. zmian zakończył się 31 grudnia 2015 r.;
- kwalifikacje zawodowe ratownika medycznego w KP/KM PSP posiadało 85 osób, co stanowiło 83% przyjętych założeń. W konsekwencji nie na wszystkich zmianach KDR

⁴¹ Z uwzględnieniem umowy zawartej z prywatną firmą na udostępnienie dźwigu. Braki sprzętowe, opisane w punkcie 3.1 niniejszego wystąpienia, nie wpływały znacząco na działalność SGRT.

⁴² Kwalifikowana pierwsza pomoc.

⁴³ Dla poziomu gotowości A i B.

⁴⁴ Pozostałe osoby były w trakcie szkolenia, oczekiwaly na kurs lub zmieniały charakter służby i nie brały udziału w akcjach ratowniczych.

⁴⁵ Funkcjonariusze oczekiwali na informację o przydziale miejsc.

KP/KM PSP miał możliwość wyznaczenia koordynatora medycznych działań ratowniczych, spełniającego wymogi określone w § 18 ust. 2 rozporządzenia o ksrg. Zgodnie z tym przepisem koordynatorem medycznych działań ratowniczych może być osoba, która posiada kwalifikacje niezbędne do udzielenia świadczeń zdrowotnych. Jak wyjaśnił Komendant Wojewódzki braki te wynikały głównie z faktu zbyt małej liczby osób z wymaganymi kwalifikacjami, które docierają do końca postępowania kwalifikacyjnego dla kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w PSP. Ustalony przez Komendanta Głównego PSP termin zakończenia okresu przejściowego (do końca 2015 r.) nie pokrywał się z datą zakończenia toku nauczania w uczelniach. Decyzją krajowego koordynatora ratownictwa medycznego służby w PSP oraz wojewódzkich koordynatorów celowo nie sprecyzowano kolejnej daty zakończenia okresu przejściowego. Każde województwo miało wydłużyć okres przejściowy według własnych potrzeb. Ich określenie było możliwe po uzyskaniu aktualnych danych z KP/KM PSP. Do momentu zatrudnienia docelowej ilości ratowników medycznych podjęto decyzję o zorganizowaniu doskonalenia zawodowego strażaków posiadających tytuł ratownika. Funkcjonariusze obecnie oczekują na kursy.

(Dowód: akta kontroli str. 983-984, 987-1002, 1238, 1240-1241)

Strażacy OSP włączonych do ksrg ukończyli realizowane przez PSP szkolenia podstawowe i specjalistyczne (w tym z ratownictwa technicznego):

- szkolenie podstawowe ratowników ukończyło 7.691 strażaków, tj. więcej od liczby wymaganej (3.614),
- szkolenie specjalistyczne z ratownictwa technicznego 3.883 (wymagane 1.256),
- szkolenie doskonalące ze współdziałania z SP ZOZ LPR 2.133 (wymagane 1.233),
- szkolenie kierowców-konserwatorów 1.661 osób (wymagane 910).

Ponadto ukończyli szkolenia organizowane niezależnie od PSP, tj.:

- kurs w zakresie kpp 1.906 osób, (wymagane 1.198), faktyczne braki w skali województwa wyniosły 25 osób (2%)⁴⁶,
- egzamin potwierdzający uprawnienia w ww. zakresie 1.614 (wymagane 1.015), faktyczne braki 14 (1%).

Ponadto 101 strażaków OSP posiadało kwalifikacje zawodowe ratownika medycznego. Pomimo tego, że każde z ww. szkoleń ukończyła większa liczba strażaków od wymaganej, OSP każdorazowo zgłaszały chęć przeszkolenia dodatkowych osób. Wynikało to z potrzeby zapobiegania możliwości pojawienia się niedoborów kadrowych do zapewnienia wymaganego stanu osobowego, związanych m.in. z rotacją strażaków.

(Dowód: akta kontroli str. 985-989)

▪ **Ćwiczenia ratownicze na autostradach i drogach ekspresowych**

W kontrolowanym okresie jednostki ksrg prowadziły ćwiczenia ratownicze na autostradach i drogach ekspresowych z udziałem przedstawicieli zarządcy drogi oraz innych służb i podmiotów biorących udział w działaniach ratowniczych.

Na podstawie art. 12 ust. 5 pkt 9 ustawy o PSP Komendant Wojewódzki PSP wydał w dniu 22 kwietnia 2016 r. rozkaz w sprawie organizacji i przeprowadzenia ćwiczeń wydzielonych sił i środków ksrg z terenu województwa, z zakresu ratownictwa technicznego i medycznego. W ćwiczeniach, które odbyły się w dniu 13 maja 2016 r. na terenie budowanego węzła autostradowego A1 w gminie Tuszyn, wzięło udział m.in. osiem zastępów PSP, cztery zastępy OSP, SGRT i Pluton Logistyczny „Łódź”, a także m.in. trzy jednostki Policji, Zespoły Ratownictwa Medycznego i przedstawiciele GDDKiA. Celem ćwiczeń było sprawdzenie możliwości taktycznych sił i środków ksrg⁴⁷.

⁴⁶ Organizacja kursu kpp oraz egzaminu potwierdzającego dla OSP nie jest organizowana przez PSP. Przeprowadzają je rekomendowane firmy zewnętrzne, posiadające programy zatwierdzone przez urzędy wojewódzkie.

⁴⁷ Tj. m.in. koordynacja działań ratowniczych podczas zdarzeń masowych i mnogich z udziałem środków transportu samochodowego, doskonalenie współdziałania służb ratowniczych i innych podmiotów, rozpoznanie zagrożeń, dróg dojazdowych oraz doskonalenie procedur alarmowania.

Założeniem ćwiczeń był udział w działaniach ratowniczych dotyczących karambolu oraz zabezpieczenie logistyczne tych działań. Po przeprowadzeniu ćwiczeń opracowano raport końcowy, w którym sformułowano m.in. następujące uwagi i wnioski:

- w pierwszej fazie działań należy przeprowadzić prawidłowe rozpoznanie i określić priorytety ratownicze (większość ratowników OSP zajęła się podawaniem prądów piany, nie przeprowadzając segregacji poszkodowanych i nie udzielając im kpp),
- część zastępów OSP przyjeżdżało do miejsca koncentracji alarmowo, co było niezgodne z obowiązującymi przepisami i zasadami,
- w pierwszej fazie akcji stwierdzono niewielkie uchybienia podczas prowadzenia korespondencji radiowej,
- pojawiły się przypadki niepełnej ochrony ratowników (brak rękawic ochronnych).

Raport końcowy został przekazany KP/KM PSP biorącym udział w ćwiczeniach. Równocześnie Komendant Wojewódzki zwrócił się z prośbą o podjęcie działań mających na celu wyeliminowanie w przyszłości wskazanych nieprawidłowości.

(Dowód: akta kontroli str. 1021-1046)

Trzydniowe ćwiczenia lustracyjne na autostradach i drogach ekspresowych z udziałem przedstawicieli GDDKiA przeprowadzili:

- KP PSP w Łasku (na S-8 - MOP Sięganów w styczniu 2016 r.),
- KP PSP w Brzezinach (na A2 w lutym 2016 r. i na A1 w lipcu 2016 r.),
- KP PSP Łódź – Wschód (na A1, skrzyżowanie A1 z S8 oraz A1 z DK1 w czerwcu 2016 r.)

Ćwiczenia miały na celu zapoznanie się z obiektem przez trzy zmiany służbowe, sprawdzenie możliwości dojazdu służb ratowniczych przez bramy obsługi technicznej/węzły, rozmieszczenie przeciwpożarowych zbiorników wodnych, sprawdzenie sposobu rozbierania barier, łączności radiowej. Podczas ćwiczeń dowódca zmiany JRG KP PSP w Łasku stwierdzili poważne utrudnienia w otwieraniu bram spowodowane brakiem dostępu do kłódki. Fakt ten zgłoszono zarządcy drogi i w konsekwencji otrzymano komplety kluczy.

(Dowód: akta kontroli str. 1052-1066)

Komendant Miejski PSP w Łodzi przeprowadził w dniu 11 maja 2016 r. ćwiczenia w zakresie współdziałania wydzielonych sił i środków na terenie A1. Ich celem było doskonalenie umiejętności z zakresu ratownictwa technicznego oraz kwalifikowanej pierwszej pomocy. W ćwiczeniach wzięły udział dwa zastępy PSP, cztery zastępy OSP, wykonawca odcinka autostrady oraz przedstawiciel GDDKiA. Przed rozpoczęciem ćwiczeń przeprowadzony został demonstracyjny demontaż barier oddzielających jezdnię na A1. Z pokazu nakręcono film instruktażowy, który następnie włączono do cyklu doskonalenia zawodowego w JRG i umieszczono pod ogólnodostępnym adresem elektronicznym.

(Dowód: akta kontroli str. 1047-1051)

W dniu 25 kwietnia 2016 r. podczas akcji „kwadrans dla bezpieczeństwa w budownictwie” został przeprowadzony dla PSP instruktaż z demontażu barier na budowie autostrady A1 w miejscowości Wola Rakowa. W pokazie brał udział zastęp JRG Koruszki.

(Dowód: akta kontroli str. 1060)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Komendy w obszarze wyposażenia jednostek ksrg i wyszkolenia strażaków w zakresie prowadzenia działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Komendy w badanym obszarze.

4. Współpraca z podmiotami zarządzającymi autostradami i drogami ekspresowymi.

- **Uzgodnienia dokonane przez Komendanta Wojewódzkiego na etapie projektowania autostrad i dróg ekspresowych**

W kontrolowanym okresie Łódzki Komendant Wojewódzki PSP nie otrzymał do uzgodnień żadnego projektu autostrady czy trasy szybkiego ruchu.

(Dowód: akta kontroli str. 1005)

- **Współpraca z zarządzającymi autostradami i drogami ekspresowymi**

W latach 2015 – 2016 (I półrocze) stwierdzono trzy przypadki odmowy przybycia zarządcy drogi autostrady/drogi ekspresowej na miejsce prowadzonych działań ratowniczych. Powodem odmowy były trudne warunki atmosferyczne i duża liczba zdarzeń na drogach oraz brak pracownika. Odmowę przyjęcia terenu przez zarządcę stwierdzono dwukrotnie (powód nieznany).

Według wyjaśnień Komendanta Wojewódzkiego, na terenie województwa łódzkiego nie stwierdzono problemów kompetencyjnych podczas prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych na drogach ekspresowych i autostradach.

(Dowód: akta kontroli str. 1006, 1239, 1246)

Zidentyfikowane problemy, które mogły powstać podczas prowadzenia działań ratowniczych na drogach ekspresowych i autostradach, sygnalizowane były zarządcy drogi na bieżąco - pisemnie lub telefonicznie – i dotyczyły trudności w demontażu barier ochronnych, nieprawidłowego montażu jednego z wjazdów awaryjnych (wjazd skrócono śrubami zamiast metalowymi klinami), uszkodzeń wjazdów awaryjnych, błędnego oznaczenia pikietażu drogi i przejazdów awaryjnych. Sygnalizowane problemy GDDKiA rozwiązywała na bieżąco. Przeprowadziła także szkolenia dla strażaków OSP i PSP z zakresu demontażu barier.

(Dowód: akta kontroli str. 1007-1020)

- **Usuwanie z pasa autostrady i drogi ekspresowej substancji, które zanieczyściły drogę, celem przywrócenia przejezdności**

Podstawę postępowania jednostek PSP z terenu województwa łódzkiego w przypadku stwierdzenia konieczności usunięcia z pasa drogowego materiałów (w tym ropopochodnych) stanowiły „Zasady postępowania jednostek ochrony przeciwpożarowej w związku ze zdarzeniami na drogach”. Zasady te zostały opracowane przez KG PSP w oparciu o stanowisko Sądu Najwyższego, przedstawione w wyroku z dnia 26 marca 2003 r. (II CKN 1374/00). W zasadach wskazano, że KDR może realizować swoje uprawnienia wyłącznie w okolicznościach uzasadnionych stanem wyższej konieczności, przez które należy rozumieć uchylenie bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego jakimkolwiek dobru chronionemu prawem. Zgodnie z ww. wyrokiem SN: „Jednostki ochrony przeciwpożarowej nie są zobligowane do wykonywania robót porządkowych, ani utrzymaniowych na drogach, gdyż prace te nie mieszczą się w zakresie zadań ustawowych. Zapewnienie przejezdności drogi publicznej jest zadaniem zarządcy drogi. W przypadku, gdy konieczność podjęcia działań wynika z faktu, iż na drodze mamy do czynienia z substancją zagrażającą: życiu, zdrowiu a także środowisku, to działania jednostek ochrony przeciwpożarowej mieszczą się w ramach ratownictwa chemicznego lub ekologicznego. Jednakże, gdy na drodze mamy do czynienia z substancją lub odpadami powypadkowymi, które należy usunąć w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu, a ich usunięcie nie mieści się w zakresie ratownictwa chemicznego, obowiązek ten spoczywa na zarządcy drogi.”

(Dowód: akta kontroli str. 420-421)

- **Działania związane ze wsparciem dla osób dotkniętych konsekwencjami zdarzeń drogowych na autostradach i drogach ekspresowych**

W kontrolowanym okresie jednostki ksrp z terenu województwa łódzkiego nie podejmowały działań związanych ze wsparciem dla osób dotkniętych konsekwencjami

zdarzeń drogowych i unieruchomionym w wielogodzinnych zatorach drogowych. W Komendzie nie ustalono procedur bądź planów reagowania w tego rodzaju przypadkach.

(Dowód: akta kontroli str. 1227, 1232)

W działalności Komendy w ww. obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie ocenę działania Komendy w zakresie współpracy z zarządcami autostrad i dróg ekspresowych.

5. Działania kontrolne i nadzór nad prowadzeniem działań ratowniczych.

■ Inspekcje gotowości operacyjnej jednostek ksrg

Zespoły kontrolne Komendy przeprowadziły w latach 2015 – 2016 (I półrocze) 134 inspekcje gotowości operacyjnej, którą objęto wszystkie JRG (76 inspekcji), SK KP/KM PSP (70 inspekcji) oraz cztery pododdziały Centralnego Odvodu Operacyjnego. Zakres inspekcji uwzględniał m.in. alarmowanie, gotowość ratowników, pojazdów, sprzętu silnikowego i ratowniczego, uprawnienia, szkolenia i wiedzę teoretyczną ratowników, ćwiczenia ratownicze, dokumentację.

Spośród przeprowadzonych inspekcji 14 obejmowało elementy przygotowania jednostek do przeprowadzenia działań ratowniczych na drogach, w tym na autostradach i drogach ekspresowych⁴⁸. Nieprawidłowości dotyczące zakresu kontrolowanego przez NIK stwierdzono w toku 4 inspekcji. Polegały one na niewłaściwym zadysponowaniu przez dyspozytora SK podmiotów wspomagających, niepełnej wiedzy dyspozytora na temat dysponowania wojewódzkich specjalistów i ekspertów oraz wspomagania działań, niewłaściwym udzieleniu kpp. Po inspekcjach przekazano kontrolowanym informacje, w których zalecono m.in. przeszkolenie dyżurnych SK i prawidłowe udzielanie KPP. W odpowiedzi na informacje KM/KP PSP powiadomili pisemnie o realizacji wniosków lub o podjętych w tym celu działaniach.

Dwie spośród 14 inspekcji dotyczyły gotowości operacyjnej SGRT i SGRCh. Obie inspekcje nie wykazały nieprawidłowości.

(Dowód: akta kontroli str. 1067-1159)

■ Analizy działań ratowniczych na autostradach i drogach ekspresowych oraz ich wykorzystanie

W kontrolowanym okresie na terenie województwa łódzkiego przeprowadzono dwie analizy⁴⁹ zdarzeń dotyczących działań ratowniczych na autostradach. Analizy te zostały wykonane przez KP PSP w Łęczycy oraz KP PSP w Brzezinach i dotyczyły odpowiednio zderzenia pojazdów⁵⁰ (22 lipca 2015 r., A2) i wypadku cysterny z gazem (26 maj 2015 r., A2). W obu przypadkach pozytywnie oceniono m.in. organizację i prowadzenie działań ratowniczych, a także współdziałanie podmiotów ksrg z innymi podmiotami. W sformułowanych wnioskach wskazano m.in., iż należy dążyć do wymiany barier na szybkorozbiieralne, korespondencję na terenie działań ratowniczo-gaśniczych należy prowadzić z wykorzystaniem kanałów ratowniczo-gaśniczych. W planach szkolenia należy umieścić temat związany z organizacją łączności podczas działań ratowniczych. Pomocne mogą być także szkolenia obejmujące zapoznanie się z dokumentacją

⁴⁸W ramach inspekcji przeprowadzono ćwiczenia z zakresu wypadku samochodowego/cysterny na autostradzie, dysponowania do wypadku w transporcie drogowym (w tym z udziałem pojazdu przewożącego substancje niebezpieczne), przemieszczania zbiorników z użyciem żurawia, zgłoszenia o wypadku drogowym z udziałem cysterny oraz pojazdów osobowych, udzielania KPP. Kontrolni poddano także wdrożenie planów ratowniczych autostrad oraz aktualizację powiatowych planów ratowniczych.

⁴⁹ Analizy zdarzeń opracowane zostały na polecenie Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności Komendy Głównej PSP. Komenda Wojewódzka PSP w Łodzi w ramach nadzoru koordynowała pod kątem merytorycznym sporządzenie analiz z ww. zdarzeń.

⁵⁰ W wyniku zderzenia z samochodem wypadło dziecko.

autostrady i topografią terenu oraz ćwiczenia prowadzone z innymi podmiotami biorącymi udział w działaniach ratowniczych.

W ramach realizacji wniosków z analiz KP PSP w Brzezinach uwzględnia w miesięcznych planach doskonalenia zawodowego zmian służbowych JRG tematykę związaną z zapoznaniem się z dokumentacją autostrady, topografią terenu oraz kontrolą wjazdów awaryjnych A2 i prowadziła ćwiczenia obiektowe w lutym zakresie.

W KP PSP w Łęczycy przeprowadzono na każdej zmianie służbowej JRG szkolenia w zakresie prowadzenia korespondencji radiowej na terenie działań ratowniczych. Komendant Wojewódzki wyjaśnił, że w sprawie wymiany barier na szybkorozbiieralne prowadzone były rozmowy podczas okresowych spotkań służb ratowniczych i przedstawicieli GDDKiA.

(Dowód: akta kontroli str. 1160-1226, 1311-1333)

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności Komendy w ww. obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Komendy w ww. zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Łódź, dnia 24 listopada 2016 r.

Kontroler:

Emilia Wyciszkievicz
główny specjalista k.p.

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

Podpis